

Research in Curriculum Planning

Vol 17. No 38 (continus 65)
summer 2020, Pages 49-60

پژوهش در برنامه‌ریزی درسی

سال هفدهم، دوره دوم، شماره ۳۸ (پیاپی ۶۵)
تابستان ۱۳۹۹، صفحات ۴۹-۶۰

Designing a World Class University Curriculum Implementation Model in Iranian Higher Education Based on Grounded Theory

Nozhatozaman Moshfeghi, Mahammadali nadi

¹ PhD Student in Educational Management, Islamic Azad University, Isfahan (Khorasgan) Branch, Isfahan, Iran.

¹ Associate Professor of Educational Management, Islamic Azad University, Isfahan (Khorasgan) Branch, Isfahan, Iran (Corresponding Author).

طراحی الگوی اجرایی برنامه درسی دانشگاه کلاس جهانی در آموزش عالی ایران بر مبنای نظریه داده بنیاد

نزهت الزمان مشفقی، محمدعلی نادى*

^۱ دانشجوی دکتری گروه مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.
^۲ دانشیار گروه مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.

Abstract

The purpose of this study was to design an executive model of the world class university curriculum in Iranian higher education based on Grounded Theory. In this study a qualitative method with a systematic approach to Strauss and Corbin and paradigmatic logic was used. The scope of this research includes all available texts and reports to the United Nations from Malaysia, Qatar, Saudi Arabia and China to launch a world-class university. Theoretical sampling was done according to the type of coding. Data analysis was performed based on three stages of open coding, axial coding and selective coding. The findings were categorized with 137 concepts into 46 subcategories and 19 main categories. Finally, the basic theory of the world-class university curriculum model for higher education in Iran was formulated as a conceptual model and story line.

Keywords: World Class University, Grounded Theory, Curriculum, Paradigm Model, Storyline

چکیده

پژوهش حاضر با هدف طراحی الگوی اجرایی برنامه درسی دانشگاه کلاس جهانی در آموزش عالی ایران بر مبنای نظریه داده بنیاد انجام شد. در این پژوهش از روش کیفی داده بنیاد و با رویکرد سیستماتیک منسوب به اشتراوس و کوربین و منطق پارادایمی استفاده شد. حوزه این پژوهش شامل همه متون و گزارش‌های موجود به سازمان ملل در مورد کشورهای از قبیل مالزی، قطر، عربستان و چین برای درخواست بررسی و راه‌اندازی دانشگاه در سطح جهانی بوده است. نمونه‌گیری از روش نظری و با توجه به نوع کدگذاری صورت گرفت. تحلیل داده‌ها بر مبنای سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی انجام شد. یافته‌ها با ۱۳۷ مفهوم در ۴۶ مقوله فرعی و ۱۹ مقوله اصلی دسته‌بندی شد. در نهایت نظریه اولیه الگوی اجرایی برنامه درسی دانشگاه کلاس جهانی برای آموزش عالی ایران به صورت الگوی مفهومی و خط سیر داستان تدوین شد.

واژه‌های کلیدی: دانشگاه کلاس جهانی، نظریه داده بنیاد، برنامه درسی، مدل پارادایمی، خط سیر داستان

مقدمه

خلاقیت می‌پردازند. در صورت به دست آوردن چنین دانشگاه‌هایی آموزش عالی آن کشور از مؤلفه‌های بین‌المللی قوی‌تری برخوردار می‌گردد. آموزش باکیفیت تسهیلات و امکانات مطلوب در عرصه رقابت بین‌المللی باعث جذب دانشجویان برتر و بااستعداد می‌شود. بهره‌گیری از نیروی انسانی کارآمد و با معیارهایی از قبیل پاسخگویی سریع، شایستگی و انعطاف‌پذیری متضمن رشد و نوآوری در دانشگاه‌ها است (Salmi, 2013). در عرصه آموزش و کسب چنین دانشگاه‌هایی، برنامه درسی از اصلی‌ترین جایگاه برخوردار است. جایگاه برنامه درسی که فراهم آورنده اصلی فرصت‌های یادگیری در دانشگاه است، در آموزش عالی در بعد آموزش و پژوهش و ارائه خدمت به جامعه غیرقابل انکار است (Soltani, Sharif and Roknizadeh, 2010). یکی از ویژگی‌های برنامه درسی، تغییرپذیری و تحول آن با توجه به شرایط متغیر دنیای مدرن است و بنابراین میان برنامه‌های درسی و تحولات علمی در آموزش عالی و محیط‌های ملی و بین‌المللی، تعامل وجود دارد (Soltani and Mehdipour, 2015). در واقع برنامه درسی بخشی از درونداد نظام آموزش عالی است که اگر به‌طور مداوم بررسی شود و متناسب با تحولات تغییر یابد، می‌تواند در بهبود کارایی نظام آموزشی مؤثر باشد (Bazargan, 2004). به‌منظور گزینش بهترین محتوا به‌عنوان برنامه درسی دانشگاهی، گریزی جز بازنگری مداوم برنامه‌های درسی آموزش عالی وجود ندارد (Soltani and Mehdipour, 2015). افزایش روزافزون دانش بشر و تقاضا برای ایجاد دانشگاه‌هایی در رده کلاس جهانی و لزوم انتخاب بهترین محتوا برای آموزش و همگامی برنامه‌های درسی دانشگاهی با تحولات آموزش عالی، بازبینی این برنامه‌ها را ضروری نموده است (Alavi, 2012). دانشگاه کلاس جهانی به‌عنوان دانشگاه‌های معتبر در جهان در پیشرفت رقابت ملت‌ها نقش کلیدی را در ایجاد و انتشار دانش، پرورش نیروی کار با مهارت بالا و

دانشگاه یکی از نهادهای بزرگ پدیدآمده در تاریخ بشر است که ساختار آن طی قرون متمادی تغییر یافته است و در معرض تغییراتی قرار گرفته است که خارج از کنترل است. افزایش تقاضا برای تحصیل؛ گسترش و تنوع سازمان‌های آموزشی؛ جهانی‌شدن؛ بین‌المللی شدن آموزش عالی و دیگر عوامل، دست‌به‌دست هم داده تا دانشگاه با یک شرایط عدم اطمینان مواجه گردد (Nazarzadeh Zare, Pourkarimi, Zaker Salehi and Rezaeian, 2016). از طرفی دانشگاه سازمان آموزشی است که وظایف انتقال فرهنگ و شکوفاسازی آن، پرورش همه‌جانبه افراد و تربیت نیروی انسانی ماهر و متخصص را بر عهده دارد و به‌عنوان یک سازمان اجتماعی تلاش می‌کند تا به دنبال راهکارهایی برای غلبه بر مشکلات باشد (Behrangi, 2015). افراد همان‌طور که به دنبال محصولات باکیفیت و دارای پرستیژ هستند، در خصوص آموزش عالی نیز به دنبال دانشگاه‌های برتر و کیفیت آموزشی بهتر هستند و تمایل دارند که صرف‌نظر از مرزهای جغرافیایی در بهترین مؤسسات آموزشی که می‌توانند حضور یابند. دولت‌ها هم به دنبال آن هستند که تا جایی که ممکن است بهترین عایدی‌ها را در رابطه با سرمایه‌گذاری‌های آموزشی‌شان به دست آورند (Williams and Van Dyke, 2007) و در این مسابقه برای آموزش "لوکس"، کشورها درصدد ایجاد دانشگاه‌هایی در رده کلاس جهانی هستند که پیش‌قراول اقتصاد دانش‌محور آنها باشد (Altbach, 2004). اصطلاح دانشگاه کلاس جهانی فقط به‌طور ساده به بهبود کیفیت یادگیری و پژوهش در آموزش عالی اشاره ندارد، بلکه مهم‌تر از آن به ایجاد توانمندی لازم برای رقابت در بازار آموزش عالی جهانی از طریق اکتساب و ایجاد دانش پیشرفته اشاره دارد (Williams and Van 2007, Dyke). کشورها با دست یافتن به دانشگاه‌های کلاس جهانی به تشویق رقابت‌جویی، جستجوگری علمی، تفکر انتقادی، ابتکار و

چالش‌هایی که دانشگاه شیلی برای رقابت موفقیت‌آمیز و عملکرد بهتر با آن روبه‌رو است را مورد بررسی قرار داد. همچنین در این تحقیق دریافت که فقدان برنامه ملی برای توسعه دانشگاه‌های برتر، فقدان وجود تعداد کافی دانشمندان بین‌المللی، سرعت پایین بین‌المللی‌سازی دانشگاه، مدل مدیریت در دانشگاه‌های دولتی و عدم پاسخگویی، فقدان سرمایه‌گذاری‌های دولتی در ظرفیت‌های علمی و پژوهش ملی از جمله فاکتورهای موفقیت دانشگاه‌ها است (Salmi, 2013).

با بررسی‌های انجام شده در پژوهش‌های داخلی، پژوهشی که به شناسایی مؤلفه‌های الگوی اجرایی برنامه درسی در این دانشگاه‌ها پرداخته باشد، یافت نشد. همچنین با توجه به اینکه در رتبه‌بندی‌های جهانی دانشگاه‌های ایران دیده نمی‌شوند و دستیابی به دانشگاه کلاس جهانی نیاز به یافتن مؤلفه‌های برنامه درسی آن برای بومی‌سازی دارد، به این ترتیب مسئله این پژوهش عدم وجود الگوی اجرایی برای برنامه درسی دانشگاه کلاس جهانی در ایران و بررسی این پدیده برای به دست آوردن مؤلفه‌های درونی و قابلیت‌های پنهانی این پدیده و نقاط قوت واقعی آن برای کشف مدل بومی برنامه درسی دانشگاه کلاس جهانی مناسب آموزش عالی ایران قرار گرفت و با این هدف پژوهش فوق طراحی و اجرا گردید.

روش پژوهش

در این پژوهش با استفاده از روش کیفی و رویکرد نظریه‌پردازی داده بنیاد و به کمک منابع ثانویه الگوی اجرایی برنامه درسی دانشگاه کلاس جهانی در آموزش عالی ایران طراحی گردید. حوزه این پژوهش کلیه منابع ثانویه شامل متون و گزارش‌های موجود در زمینه دانشگاه کلاس جهانی بود که به صورت هدفمند ۲۰ منبع انتخاب شد. سپس در کدگذاری محوری برای به دست آوردن تفاوت‌ها در سطح بعدی نمونه‌های جدید که بتوانند خلأهای پژوهش را پوشش دهند انتخاب شد.

تأمین نیازهای جامعه ایفا می‌کند. با این حال جز مباحث جدیدی است که در ایران کمتر به آن توجه شده است. از جمله این پژوهش‌های محدود پژوهش غیائی ندوشن و نصیری (Ghiyasi Nadoshan and Nasiri, 2014) با عنوان بررسی همگرایی دانشگاه‌های ایرانی با مؤلفه‌های دانشگاه کلاس جهانی به بررسی همگرایی دانشگاه‌های ایرانی با مؤلفه‌های دانشگاه کلاس جهانی پرداخته‌اند که دانشگاه علامه طباطبائی به عنوان نمونه مورد مطالعه قرار گرفت. یافته‌های این پژوهش نشان داد که تفاوت میانگین برای مؤلفه‌های مدیریت انعطاف‌پذیر و پژوهش متعادل، آزادی علمی و امکانات مادی معنادار است و می‌توان بیان نمود که دانشگاه علامه طباطبائی دارای مدیریت انعطاف‌پذیر، پژوهش متعادل، آزادی آکادمیک و امکانات مادی متوسط است و تا رسیدن به دانشگاه کلاس جهانی فاصله دارد. همچنین نظرزاده زارع و همکاران (Nazarzadeh Zare, Pourkarimi, Zaker) (Salehi and Rezaeian, 2016). نیز در پژوهشی با عنوان بررسی مؤلفه‌های دانشگاه کلاس جهانی در ایران؛ پیمایشی در دانشگاه‌های جامع کشور انجام دادند و نتایج این پژوهش نشان داد، به جز مؤلفه آزادی علمی، سایر مؤلفه‌های دانشگاه کلاس جهانی برای دانشگاه‌های جامع کشور در سطحی پائین تر از متوسط قرار دارند. همچنین پژوهش قورچیان و رضایی (Goorchiyan and Rezai, 2014) که با عنوان حکمرانی دانشگاه‌های کلاس جهانی ضرورت یا نیاز به راه‌های پیوستن به این دانشگاه‌ها از طریق ارتقاء دانشگاه‌های فعلی، ادغام چند دانشگاه با یکدیگر و تأسیس دانشگاه تراز جهانی جدید و یا ایجاد دانشگاه‌های پژوهشی پرداخته است. مطالعاتی که برای تبیین مفهوم دانشگاه کلاس جهانی صورت گرفته است عمدتاً توسط (Altbach, 2004, 2009, 2011) انجام شده است. در پژوهشی با عنوان استراتژی توسعه دانشگاه در کلاس جهانی در شیلی که توسط سالمی (Salmi, 2013) انجام شد، نظام دانشگاهی شیلی در صحنه بین‌المللی را به منظور شناسایی نقاط قوت و

مختلف کدگذاری، مفهوم‌سازی و استخراج مقولات نظارت داشتند. در مرحله کدگذاری باز که اولین مرحله کدگذاری بود متون به‌صورت پاراگرافی کدبندی و مفهوم‌بندی گردید. مفاهیم اولیه به کمک نرم‌افزار ان‌ویوو نسخه ۱۱ استخراج شد. در مرحله دوم با کدگذاری محوری مفاهیم و مقوله‌هایی که در مرحله کدگذاری باز، آزاد شده بودند، در ترکیبی جدید به یکدیگر متصل شدند. در کدگذاری محوری مقولات فرعی استخراج شد. در این مرحله، پژوهشگر به روش دستی مفاهیم را کنار یکدیگر گذاشته و بر اساس اشتراکات، تشابهات یا همپوشی معنایی به‌صورت مقولات فرعی طبقه‌بندی نمود. در مرحله بعد که همراه با بررسی دقیق داده‌ها در دو مرحله قبلی بود، پژوهشگر مقولات اصلی را از مقولات فرعی که در کدگذاری محوری به دست آمده بود بر اساس تشابه بیشتر برای مرتبه دوم به روش دستی طبقه‌بندی نمود. در مرحله کدگذاری انتخابی مقوله هسته یا پدیده محوری به دست آمد که در این فرایند محقق بعد از تعیین مقوله محوری یا هسته، سایر مقولات حول مقوله محوری را در قالب یک مدل پارادایمی به کمک نرم‌افزار ترسیم نمود. این مدل که در واقع همان الگوی اجرایی برنامه درسی است، دارای سه بعد شرایط، تعاملات و پیامدها است.

در کدگذاری گزینشی به‌صورت گزینشی منابع مرتبطی که مقوله‌های اصلی را تکمیل می‌نمود نیز در پژوهش وارد شد. در مجموع در دو مرحله کدگذاری محوری و گزینشی ۱۲ منبع برای تکمیل پژوهش به منابع قبلی افزوده شد. به دلیل اینکه امکان مصاحبه با افراد متصدی در دانشگاه‌های کلاس جهانی وجود نداشت، از روش تحلیل محتوای متنی برای به دست آوردن کدهای باز استفاده شد. متون مورد استفاده شامل گزارش‌های پژوهشگران به سازمان ملل در مورد کشورهایی از قبیل مالزی، قطر، عربستان و چین که درخواست بررسی و راه‌اندازی دانشگاه در سطح جهانی را داشتند، بوده است. برای رسیدن به قابلیت اعتماد در این فاز از سه تکنیک متعارف و مرسوم استفاده شد (Boostani & Mohammadpur, 2009). ابتدا با روش کنترل و ارزیابی توسط اعضا (Brinkmann & Kvale, 2014) از متخصصان حوزه مدیریت در آموزش عالی خواسته شد تا یافته‌های کلی را ارزیابی نموده و در مورد صحت آن نظر دهند. دومین تکنیک، مقایسه تحلیلی بود که به داده‌های خام رجوع گردید تا ساخت‌بندی نظریه با داده‌های خام مقایسه و ارزیابی گردد و در نهایت استفاده از تکنیک ممیزی که در این زمینه، چند متخصص در کار نظریه زمینه‌ای، بر مراحل

جدول ۱. مراحل اجرای پژوهش

مرحل	هدف	حوزه پژوهش	روش نمونه‌گیری	روش اجرا	روش تحلیل
اول	تعیین مفاهیم	۲۰ منبع	هدفمند	تحلیل محتوا	کدگذاری باز
دوم	تعیین مقوله‌های فرعی	۲۰ منبع	نسبی	تحلیل محتوا	کدگذاری محوری
سوم	تعیین مقوله‌های اصلی	۱۲ منبع تکمیلی	نسبی	تحلیل محتوا	کدگذاری محوری
چهارم	تعیین اجزای پارادایم و تدوین مدل	منابع مرتبط که مقوله‌های اصلی را تکمیل نماید	گزینشی	تحلیل محتوا	کدگذاری گزینشی

یافته‌ها

تحلیل محتوا همان مفاهیم مدل پارادایمی است که برخی از آنها به‌صورت نمونه در جدول ۲ ذکر شده است.

در مرحله کدگذاری باز، پاراگراف‌های هر متن کدبندی و مفهوم‌بندی گردید. مفاهیم اولیه به کمک نرم‌افزار ان‌ویوو نسخه ۱۱ استخراج شد. اطلاعات حاصل از این

جدول ۲. جدول کدگذاری باز مفاهیم مدل پارادایمی

منبع	نمونه‌هایی از متون تحلیل شده	مفاهیم
آلتباخ (Altbach) (۱۹۹۳)	برنامه‌های بورس تحصیلی و نظایر آنها باید برای دانشجویان مستعد در دسترس باشد.	داشتن برنامه‌های بورس تحصیلی
آلتباخ (۱۹۹۳)	مؤسسات خصوصی که در آنها مؤسسات آکادمیک از مأموریت‌ها، منابع و اهداف خاص خود برخوردارند و اصلاحات مدیریتی و معرفی رهبری قوی نیز می‌تواند راهگشا باشد.	اهداف روشن و واضح
یانگ چی هو و همکاران (Yung Chi Hou et.al) (۲۰۱۲)	رتبه‌بندی وبومتریکس منحصرأ بر حضور آکادمیک و تأثیر یک موسسه بر اینترنت و مرئی بودن بین‌المللی آن در شبکه جهانی وب تأکید دارد.	کیفیت اینترنت دانشگاه

در کدگذاری محوری مقولات فرعی استخراج شدند. در این مرحله، مفاهیم کنار یکدیگر گذاشته می‌شوند و بر اساس اشتراکات، تشابهات یا همپوشی معنایی به صورت مقولات فرعی قرار گرفتند. این مقولات در مرحله سوم پژوهش به روش دستی با کدگذاری گزینشی بر اساس اجزای پارادایم در مقوله‌های اصلی قرار گرفتند.

جدول ۳. جدول کدگذاری محوری مقوله‌های فرعی و اصلی مرتبط با شرایط علی

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
روش‌های معمول برای دستیابی به اهداف	اهداف محلی	اهداف دانشگاه
اهداف روشن و واضح	اهداف تاریخی	اهداف دانشگاه
اهداف موجود در اساسنامه		
اهداف مبتنی بر اقتضانات زمانی		
پایگاه‌های داده دولتی	وجود منابع مبتنی بر فناوری	محتواسازی در شبکه جهانی
داشتن مؤسسات و مراکز فناوری مجهز		
کاربرد فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات	میزان تأثیر در شبکه جهانی	
کیفیت محتوای بر خط و وبسایت		
کیفیت اینترنت دانشگاه		
مرئی بودن در شبکه جهانی وب	نرخ دروندادها و بروندادها	
نرخ اتمام تحصیلات دانشجویان		
نرخ ثبت نام		
درصد موفقیت دانشجویان	نرخ موفقیت	شاخص‌های عملکردی
میزان تکمیل دوره‌های دانشجویی	نرخ نسبت دانشجو به کل منابع	
نسبت اعضای هیئت‌علمی به دانشجو		
نسبت دانشجو به دانشکده		
نسبت منابع به ازای هر دانشجو		
هیئت‌علمی فعال در زمینه پژوهش	تخصص هیئت‌علمی	هیئت‌علمی
هیئت‌علمی توانمند		
تخصص هیئت‌علمی در موضوعات درسی		
استادان پاره‌وقت	تعداد اعضای هیئت‌علمی	
استادان تمام‌وقت		
استادان در سطح جهانی		
آموزش رقابتی	آموزش تخصصی	آموزش مکمل
آموزش پژوهشگران ماهر		
آموزش کارآفرینی به نیروی انسانی	آموزش‌های حرفه‌ای	
آموزش روندهای انضباطی		
آموزش به اعضای هیئت‌علمی	آموزش ضمن خدمت	
آموزش به کارکنان		
آموزش به مربیان		

به‌این ترتیب از ۳۰ مفهوم، ۱۲ مقوله فرعی و ۵ مقوله اصلی مرتبط با شرایط علی به دست آمد. مقوله اصلی مرتبط با شرایط زمینه‌ای استخراج گردید. با توجه به جدول ۴ از ۲۳ مفهوم، ۸ مقوله فرعی و ۴ مقوله اصلی مرتبط با شرایط زمینه‌ای استخراج گردید.

جدول ۴. جدول کدگذاری محوری مقوله‌های فرعی و اصلی شرایط زمینه‌ای

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
اتکای صنایع دانش‌محور به مطالعات بنیادی	تأثیرپذیری از پژوهش‌های بنیادی	تأثیرپذیری
تأثیرپذیری گسترده دانشگاه از تحقیقات علمی		
مشارکت گسترده با جامعه	تأثیرپذیری از جامعه	اقتصاد رقابتی
قدرت همیاری دانشگاه با دنیای واقعی		
اقتصاد مبتنی بر دانش جدید	شیوه عمل اقتصادی	اقتصاد
اقتصاد مبتنی بر نوآوری		
اقتصاددولتی		
سهامداران خصوصی	میزان سرمایه‌گذاری در آموزش عالی	اقتصاد
تقاضا برای آموزش عالی		
سهامداران دولتی	عواید اقتصادی آموزش	سیاست‌گذاری
سهم آموزش دانشگاهی در توسعه اقتصادی		
سهم تحصیلات در رشد و توسعه در بلندمدت	سیاست‌های تمرکززدایی	سیاست‌گذاری
ارائه اختیار در تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی		
تفویض قدرت در زمینه سازمان‌دهی و کنترل	سیاست‌های جذب	سیاست‌گذاری
مسئول شدن عموم در برابر فعالیت‌های اقتصادی		
تمرکز بر تصمیم‌گیری داخل دانشگاه	سیاست‌های جذب	سیاست‌گذاری
داشتن امکانات جذب هیئت‌علمی خارجی		
جذب استعداد‌های بین‌المللی	سیاست‌های جذب	سیاست‌گذاری
جذب دانشجویان کارشناسی ارشد		

جدول ۵. جدول کدگذاری محوری مقوله‌های فرعی و اصلی شرایط مداخله‌گر

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
یادگیری از بهترین‌های علمی	روش‌های یادگیری	تنوع مدل‌های یادگیری
تجربه‌آموزی		
آموزش پیشی گرفتن از تغییرات	تأکید به زبان انگلیسی	تنوع مدل‌های یادگیری
ارائه برنامه‌ها به زبان انگلیسی		
ارائه دروس به زبان انگلیسی	تأکید به زبان انگلیسی	تنوع مدل‌های یادگیری
انتشارات داخلی دانشگاه به زبان انگلیسی		
کاربرد آزمون‌های رسمی بین‌المللی نظیر GRE		

	توجه به سهم کارکنان بومی و غیربومی
منطقه محور بودن	در نظر گرفتن نیازهای ملی، منطقه‌ای
	قابلیت‌های بودجه منطقه‌ای
	محیط حرفه‌ای مساعد برای فرایندهای باز
محیط پژوهشی	محیط حمایتی و الهام‌بخش برای تحقیق
ویژگی‌های محیطی	محیط سیاسی مطلوب
	محیط فکری تحریک‌کننده
محیط چالش‌برانگیز	محیط رقابتی
	جذابیت برای هیئت‌علمی
جذابیت دانشگاه	جذابیت برای دانشجویان
	جذابیت پژوهش‌های ملی برای سرمایه‌گذاران بین‌المللی
	ارتباط اینترنتی با پژوهشگران جهانی
	ارتباط با وب کم
ارتباط با پژوهشگران جهانی	انتقال اطلاعات از طریق دستگاه‌های فکس
	برقراری ارتباط از طریق ویدئو کنفرانس
زیرساخت‌های تکنولوژیکی	رابطه با پژوهشگران از طریق تلفن همراه
	استفاده از فن‌آوری‌های جدید
	درجه تاب‌آوری زیرساخت‌های فناوری
امکانات فناوری	میزان حضور دانشگاه در اینترنت
	دید بین‌المللی در مورد سایت دانشگاه
	کاربرد فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات
	ایمنی و بهداشت
	ایمن‌سازی تعهد کلیه کارکنان
	خوابگاه
داشتن تسهیلات رفاهی	مراقبت‌های بهداشتی
	وجود جاذبه‌های فراوان برای گذران جوانی
زیرساخت‌های فیزیکی	وجود هتل‌های بین‌المللی برای اقامت
	اندازه دانشگاه
	اندازه کلاس
امکانات فیزیکی	ساختمان و امکانات باکیفیت
	تجهیزات کاربردی و سخت‌افزاری

جدول ۵ نشان می‌دهد از ۳۹ مفهوم، ۱۰ مقوله فرعی و ۴ مقوله اصلی مرتبط با شرایط مداخله‌گر استخراج گردید.

جدول ۶. جدول کدگذاری محوری مقوله‌های فرعی و اصلی استراتژی‌ها و راهبردها

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
حذف نظارت دولت بر بازار	حذف نظارت دولتی	تغییرات دولتی
انتقال از کنترل دولت به نظارت دولت		
اصلاح بخش آموزش توسط دولت	اصلاحات دولتی	تغییرات دولتی
اصلاح سیاست‌ها		
حذف موانع تجارت		
تهیه مقیاس‌های کیفیت	تهیه معیارهای استاندارد	تغییرات دولتی
تعیین معیار برای رهبران و سیاست‌گذاران		
تهیه ابزار سیستماتیک تعیین همسالان		
تهیه ابزار مفید برای مدیران پژوهش		
اتخاذ معیار برای بازیابی بین‌المللی		
تدوین مقیاس‌های وب‌سنجی		
حفظ استانداردها در ابعاد رقابتی	حفظ و ارتقاء استانداردها	بازیابی استانداردها
حفظ استانداردها		
ارتقاء استانداردهای دانشگاه	بومی‌سازی استانداردها	بازیابی استانداردها
تنظیم استانداردها توسط مدیران رشته		
قرار دادن دانشگاه در معرض قضاوت‌های بین‌المللی		
مقایسه دانشگاه در برابر استانداردها		
مقایسه دانشگاه با دانشگاه‌های برتر داخلی	تطبیق با استانداردهای بین‌المللی	بازیابی استانداردها
بررسی دانشگاه در فواصل منظم		
به حداکثر رساندن نقاط قوت دانشگاه		
تأکید بر خواندن و ادبیات		
اهمیت بر نمرات ریاضیات و علوم	تأکید بر استانداردها	بازیابی استانداردها
ترکیب کردن نمره‌ها یک رتبه کلی		
اندازه‌گیری کیفیت بر اساس منابع	ارزیابی عملکرد	ارزیابی مداوم و جامع
اندازه‌گیری موفقیت دانشجویان با کیفیت		
سنجش آموزش و پژوهش		
بررسی دستاوردهای بلندمدت و کوتاه‌مدت	ارزیابی دستاوردها	ارزیابی مداوم و جامع
تحلیل نتایج آزمون‌های دانشگاهی		
ارزیابی کمیت و کیفیت مقالات علمی دانشگاه‌ها		

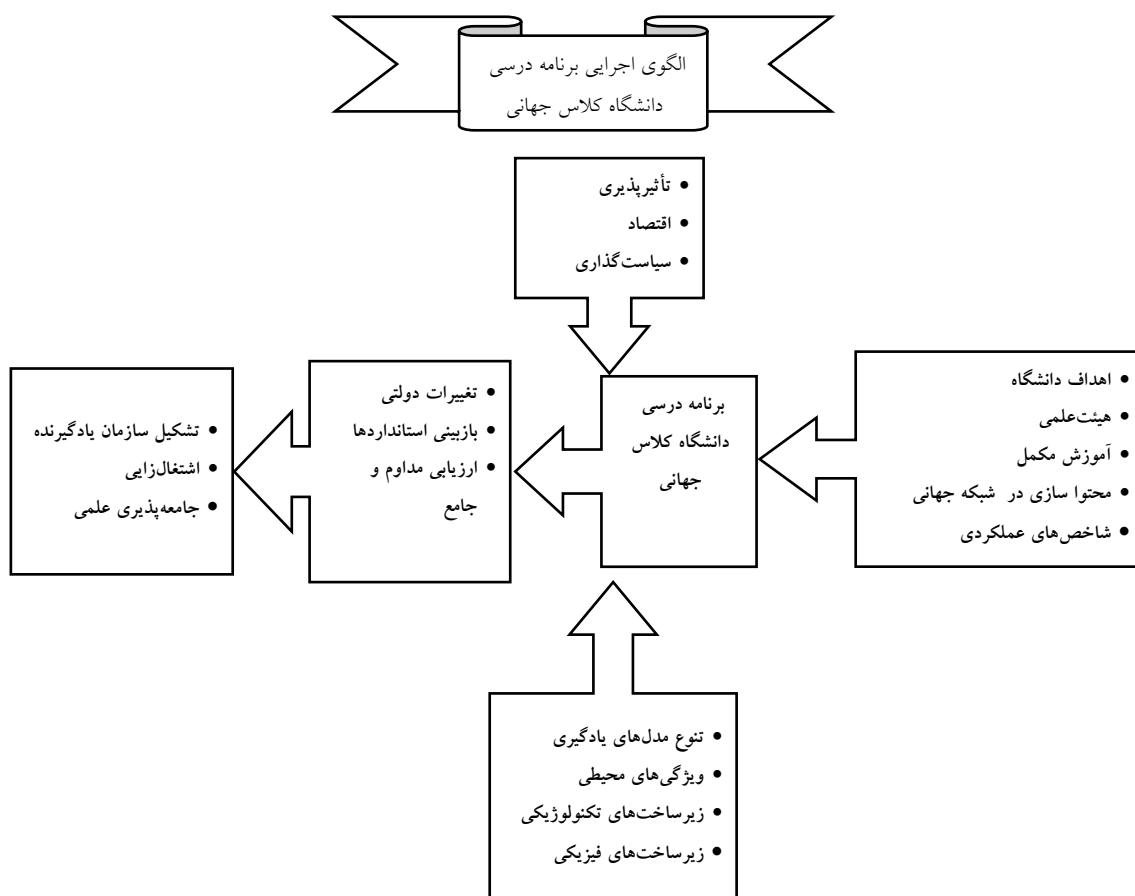
به این ترتیب از ۲۹ مفهوم، ۹ مقوله فرعی و ۳ مقوله اصلی مرتبط با استراتژی‌ها و راهبردها به دست آمد. همچنین پیامدهای این مدل در جدول ۷ آمده است.

جدول ۷. جدول کدگذاری محوری مقوله‌های فرعی و اصلی پیامدها

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
تصمیم‌گیری دموکراتیک	تصمیم‌گیری آگاهانه	مقوله اصلی
اتخاذ تصمیمات آگاهانه		
یادگیری مادام‌العمر	یادگیری سازمانی	تشکیل سازمان یادگیرنده
یادگیری مستقل		
افزایش عواید آموزش عالی	گسترش سرمایه‌های فکری	
پر کردن مداوم دانشگاه از سرمایه‌های فکری		
قابلیت جذب دانشجویان در صنعت	پیوند دانشگاه و صنعت	
رونق صنعت		
برآورده کردن انتظارات صنعت	اشتغال‌زایی	
بازار بین‌المللی استخدام برای دانشجویان		
بازار کار علمی بین‌المللی	دستیابی به فرصت‌های شغلی	
بازار شغلی بین‌المللی		
دستیابی به اهداف توافق شده	تحقق اهداف	جامعه‌پذیری علمی
تحقق چشم‌انداز استراتژیک		
نظم و انضباط منحصر به فرد	انضباط محوری	
تمرکز بر انضباط		

زیرساخت‌های تکنولوژیکی و زیرساخت‌های فیزیکی از عوامل و مؤلفه‌های مداخله‌گر در اجرای الگوی برنامه درسی دانشگاه کلاس جهانی می‌باشند. استراتژی‌ها و راهبردها بیانگر رفتارها و تعاملاتی هستند که تحت تأثیر شرایط مداخله‌گر و زمینه‌ای حاصل می‌شوند و در این مدل تغییرات دولتی، بازبینی استانداردها و ارزیابی مداوم و جامع از جمله مؤلفه‌هایی هستند که به‌عنوان استراتژی و راهبرد می‌توانند در به دست آوردن پیامدها تأثیرگذار باشند. پیامدها نتیجه و حاصل تعاملات و راهبردها هستند و در این پژوهش تشکیل سازمان یادگیرنده، اشتغال‌زایی و جامعه‌پذیری علمی از جمله پیامدهای این پدیده معرفی گردید. به‌این ترتیب مدل اجرایی برنامه درسی دانشگاه کلاس جهانی در آموزش عالی ایران بر مبنای نظریه داده بنیاد به شکل زیر طراحی گردید.

جدول ۷ نشان می‌دهد که از ۱۶ مفهوم به دست آمده، ۷ مقوله فرعی و ۳ مقوله اصلی مرتبط با پیامدهای این مدل تشکیل گردید. با توجه به یافته‌های این پژوهش در مجموع از ۱۳۷ مفهوم ۴۶ مقوله فرعی و ۱۹ مقوله اصلی به دست آمد. سپس در راستای تدوین نظریه مدل پارادایمی زیر تنظیم گردید. شرایط علی که باعث ایجاد و شکل‌گیری پدیده یا طبقه هسته‌ای می‌شود، در این الگو مؤلفه‌های اهداف دانشگاه، هیئت‌علمی، آموزش مکمل، محتوا سازی در شبکه جهانی و شاخص‌های عملکردی به‌عنوان شرایط علی تنظیم گردید. شرایط زمینه‌ای شرایط خاصی است که در آن فرایندها و تعاملات برای اداره، کنترل و پاسخ به پدیده صورت می‌گیرد. در الگوی این پژوهش تأثیرپذیری، اقتصاد و سیاست‌گذاری مؤلفه‌های این بعد هستند. شرایط مداخله‌گر شرایطی کلی هستند که بر چگونگی فرایندها و راهبردها تأثیر می‌گذارند و باعث تشدید یا تضعیف پدیده‌ها می‌شوند. در این پژوهش مؤلفه‌های تنوع مدل‌های یادگیری، ویژگی‌های محیطی،

شکل ۱. الگوی اجرایی برنامه درسی دانشگاه کلاس جهانی در آموزش عالی ایران بر مبنای نظریه داده بنیاد

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش با تکنیک نمودار و نوشتن خط سیر داستان یکپارچه‌سازی شد. در راستای یکپارچه‌سازی مفاهیم الگوی اجرایی برنامه درسی دانشگاه کلاس جهانی در آموزش عالی ایران و پاسخ به شکاف پژوهشی موجود در این زمینه، این موضوع به‌عنوان یک پدیده پس از تحلیل یافته‌ها طی فرایند کدگذاری باز، محوری و گزینشی در قالب مدل پارادایمی الگوی اجرایی برنامه درسی دانشگاه کلاس جهانی در آموزش عالی ایران منعکس گردید و با تکنیک نمودار به شکل الگوی شکل ۱ تدوین شد. برای اینکه نمودار توصیف بهتری یابد، با نوشتن خط سیر داستان، الگوی اجرایی برنامه درسی دانشگاه کلاس جهانی در آموزش عالی ایران توصیف شد. در تدوین الگوی اجرایی برنامه درسی دانشگاه کلاس جهانی اهداف دانشگاه، هیئت علمی، آموزش مکمل،

محتوا سازی در شبکه جهانی و شاخص‌های عملکردی از جمله شرایط علی این پدیده است. به این دلیل به‌منظور ایجاد و شکل‌گیری پدیده باید موانع موجود در هریک از این مؤلفه‌ها برطرف گردد. از آنجاکه الگوی اجرایی برنامه درسی دانشگاه کلاس جهانی با تأثیرپذیری از محیط، اقتصاد و سیاست‌گذاری‌ها ممکن است دستخوش تغییرات گردد به این دلیل برنامه ریزان باید شرایط زمینه‌ای که در آن فرایندها و تعاملات برای اداره، کنترل و پاسخ به پدیده مستتر است، تحت کنترل داشته باشند و برنامه درسی را برای مقابله با این تغییرات تجهیز نمایند. با توجه به اینکه الگوی برنامه درسی در راستای اجرایی شدن درگیر شرایط مداخله‌گری همچون تنوع مدل‌های یادگیری، ویژگی‌های محیطی، زیرساخت‌های تکنولوژیکی و زیرساخت‌های فیزیکی قرار می‌گیرد، برنامه ریزان

به این ترتیب پیشنهاد می‌شود برای کم کردن اثر نامطلوب شرایط مداخله‌گر، برنامه‌ریزان دانشگاه با همکاری دولت و مسئولین برای بررسی مداوم این شرایط اعم از مدل‌های یادگیری، ویژگی‌های محیطی، زیرساخت‌های تکنولوژیکی و زیرساخت‌های فیزیکی با شاخص‌های عملکردی اقدام نمایند. اگرچه دولت‌ها در اکثر کشورها به دانشگاه‌ها اعم از دولتی و غیردولتی کمک می‌کنند، از آنجاکه بخشی از بودجه دانشگاه‌ها را دولت‌ها تأمین می‌نمایند، پیشنهاد می‌گردد میزان تخصیص بودجه بر اساس عملکرد دانشگاه مشخص شود که در نتیجه آن فضای رقابتی بهتری برای دانشگاه‌ها خلق خواهد شد.

منابع

- Alavi, S.H.R. (2012) Nature, its Principles and Educational Supplies in the Holy Quran and Nahjul Balagheh, *Ma'rifat*, 176(21), 15-31.
- Altbach, P. G. (1993). The Dilemma of Change in Indian Higher Education, *Higher Education Perspectives on Higher Education in India*, 26(1), 3-20.
- Altbach, P. G. (2004). The costs and benefits of world-class universities. *Academe*, 90(1), 20-23.
- Bazargan, A. (2004) Educational Evaluation (Fourth Edition). Tehran: samt.
- Behrang, MR. (2002). Educational and school management, seventh edition, Tehran: Amal Tarbiat.
- Boostani, D., Mohammadpur, A. (2009). Meaning Reconstruction of Young Men's Gender Orientation toward Young Women (A Grounded Theory Study). *Women's Strategic Studies*, 11(44), 142-172.
- Danaeifard, H.; Emami, S.M. 2007, Strategies of Qualitative Research: A Reflection on Grounded Theory, 1(2), 69-97.
- Fathi Najafi T, Latifnejad Roudsari R. (2016), the Role of Observation in Grounded Theory: A Narrative Review. *Journal of Qualitative Research in Health Sciences*; 5 (2), 221-229.
- Hazelkorn, E. (2013). World-class universities or world class systems? Rankings and higher education policy choices.

به منظور اجرای الگوی برنامه درسی دانشگاه کلاس جهانی باید این ۴ مؤلفه را کنترل نموده و در راستای تأثیر مثبت این مؤلفه‌ها به تقویت زیرساخت‌های تکنولوژیکی و فیزیکی دانشگاه پردازند. به این ترتیب تحت تأثیر شرایط مداخله‌گر و زمینه‌ای رفتارها و تعاملاتی حاصل می‌شوند که استراتژی‌ها و راهبردها هستند و از جمله این راهبردها تغییرات دولتی، بازبینی استانداردها و ارزیابی مداوم و جامع می‌باشند که به عنوان استراتژی می‌توانند در به دست آوردن پیامدها تأثیرگذار باشند. برنامه‌ریزان با اجرای این راهبردها به پیامدهای الگوی اجرایی برنامه درسی تشکیل سازمان یادگیرنده، اشتغال‌زایی و جامعه‌پذیری علمی دست می‌یابند. از آنجاکه یکی از شرایط زمینه‌ای در این پژوهش اقتصاد به دست آمده است با پژوهش هازلکورن (Hazelkorn) (۲۰۱۳) با عنوان دانشگاه‌های کلاس جهانی یا سیستم‌های کلاس جهانی همخوانی دارد. پژوهش هازلکورن (۲۰۱۳) نشان می‌دهد که بحران‌های اقتصادی جهانی مستمر بیش از پیش از اهمیت سرمایه آکادمیک و سرمایه‌گذاری به عنوان شاخص‌های کلیدی رقابت‌جویی و موفقیت جهانی پرده برداشته است. این تحولات بحث و منازعه جدیدی را در مورد نیاز به اصلاحات آموزشی بیشتر به راه انداخته است. از آنجاکه هزینه‌های مربوط به دستیابی به یک جایگاه در کلاس جهانی بالا است، بسیاری از دولت‌ها به تعهدشان در مورد تأمین بودجه عمل نمی‌کنند. در نتیجه رویارویی دانشگاه با مشکلات اقتصادی بستر و شرایط خاصی که در آن فرایندها و تعاملات برای اداره، کنترل و پاسخ به پدیده صورت می‌گیرد را در شرایط بحرانی قرار می‌دهد به این ترتیب این مقوله به عنوان یکی از بسترها و شرایط زمینه‌ای برای الگوی برنامه درسی دانشگاه کلاس جهانی در نظر گرفته شده است. در این پژوهش به دلیل عدم دسترسی به دانشگاه‌های کلاس جهانی و نبود دسترسی به منابع و دستورالعمل‌های مرتبط با عملکرد این دانشگاه‌ها با محدودیت مواجه گردید.

- Iman, M. T.; Mohamadian, M. (2008), Grounded Theory Methodology, 14(56), 31-54.
- Nazarzadeh Zare, M.; Pourkarimi, J.; Zaker Salehi, G.; & Rezaeian, S. (2016). In search of a world-class university in Iran. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 8(4), 522-539.
- Salmi (2013). Daring to Soar: A Strategy for Developing World-Class Universities in Chile, Pensamiento Educativo. *Revista de Investigación Educativa Latinoamericana*, 50(1), 30-146.
- Soltani, A., Mahdipour N.(2015) Application of Applied, National, Global, Theoretical and Curriculum Components in Humanities Curriculum from the Viewpoints of Faculty Members (Case Study: Shahid Bahonar University of Kerman), *Curriculum Research Scientific Research Association Iran Curriculum*, 5(2),47-71.
- Soltani, A., Sharif, M., Roknizadeh, R. (2010). A survey of faculty members' viewpoints on the nature of science education curriculum. *Research and Planning in Higher Education*, 56, 1-17.
- Straus A.; Corbin J (2008). Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory, Third Edition, Los Angeles: Sage Publications.
- Strauss, A.; Corbin, J. M. (1990). Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques. Sage Publications, Inc Charmaz, K. (2006). Constructing grounded theory: A practical guide through qualitative analysis. Sage.
- Williams, R.; Van Dyke, N. (2007) "Measuring the International Standing of Universities with an Application to Australian Universities." *Higher Education*, 53 (6), 819-41.
- Yung Chi Hou, A.; Morse, R. and Chiang Ch.L. (2012), An analysis of mobility in global rankings: making institutional strategic plans and positioning for building world-class universities, *Higher Education Research & Development*, 31(6), 841-857.